

Hyvät Suomen Fysiologiyhdistyksen jäsenet!

Uusi vuosi toi mukanaan puheenjohtajavaihdoksen Suomen Fysiologiyhdistyksessä professori Juhani Leppäluodon kahdeksan vuotta jatkuneen aktiivisen puheenjohtajakauden päätyttyä. Heti tammikuussa entinen ja uusi puheenjohtaja tapasivat yhdistyksen sihteerin kanssa. Kävimme läpi menneen vuoden tärkeimpiä tapahtumia ja tulevia haasteita. Uudelle puheenjohtajalle valkeni nopeasti, että sekä seuran emeritus puheenjohtaja että sihteeri olivat monella tavalla aktiivisesti edistäneet fysiologian opetuksen tilaa sekä kansainvälisellä tasolla että Suomessa. Fysiologian opetuksen tavoitteita ja opetusohjelmien sisällön yhtenäistämistä oli pohdittu mm. yhteisissä eurooppalaisissa kokouksissa, joiden seurauksena on onnistuttu luomaan FEPS:n (*Federation of European Physiological Societies*) suositus fysiologian opetuksen minimivaatimuksista. Tämä suositus on luettavissa Suomen Fysiologiyhdistyksen verkkosivuilta www.terveysportti.fi/sfy. Asiasta on myös tarkempaa tietoa tässä jäsentiedotteessa.

Suomen Fysiologiyhdistys lähestyy juhluvuottaan, sillä seuran perustamisesta tulee ensi vuonna kuluneeksi puoli vuosisataa! Tähän aikakauteen mahtuu paljon merkittäviä edistysaskeleita niin fysiologian tutkimuksessa kuin opetuksessakin. Suomen Fysiologiyhdistys pyrkii nyt keräämään tietoa seuran toiminnasta näiltä menneiltä vuosikymmeniltä ja tallentamaan sen historialliseksi katsaukseksi.

Seuran seuraava yhteinen tapahtuma on vuosikokous, joka pidetään Helsingissä Biomedicussa 19.3. 2010 klo 16-18. Kutsu kokoukseen on lähetetty jo aiemmin. Toivottavasti mahdollisimman moni pääsee mukaan kokoukseen!

Synnöve Carlson
Puheenjohtaja

VÄITÖSKIRJA- JA OPINNÄYTE –PALKINTO

SuFy:n hallitus julistaa haettaviksi seuraavat kaksi palkintoa:

1. 1000 € vuonna 2009 valmistuneesta, merkittävästä fysiologian alan väitöskirjasta, ohjaajan esityksestä
2. 300 € vuonna 2009 valmistuneesta, merkittävästä fysiologian alan pro gradu -tutkielmasta (40 op), ohjaajan esityksestä

Hallitus voi halutessaan jakaa väitöskirjapalkinnon kahdelle työlle, jolloin palkintosumma on 500 €. Ohjaajan esitykset perusteluineen tulee toimittaa yhdistyksen sihteerille viimeistään 15.3. mennessä (Huom! hakuaikaa jatkettu).

Palkinto luovutetaan yhdistyksen vuosikokouksessa 19.3. Helsingissä, jossa palkinnonsaajille varataan 10 minuuttia työnsä esittelylle.

SUOMALAISTA FYSIOLOGIAA

In memoriam

Suomen Fysiologiyhdistyksen jäsen,

Professori Johan Ahlqvist, 1930-2009

Lyhennelmä Helsingin yliopiston patologian professori Leif Anderssonin muistopuheesta.

Professori Johan Eric Walter Ahlqvist, Johnny, kuoli kotonaan Västanfjärdin Sibbvik'issä 20. elokuuta 2009.

Johnny syntyi Tukholmassa 24. maaliskuuta 1930 pääkonsuli Eric Ahlqvistin ja hänen vaimonsa Doran, omaa sukuaan Törnroth, perheeseen. Hänen isän äitinsä oli omaa sukuaan Nobel. Perhe asui 1930-luvulla Tukholmassa, jossa Johnny aloitti koulunkäyntinsä. Vanhempien erottua hän muutti 12-vuotiaana isänsä kanssa Helsinkiin ja siirtyi opiskelemaan Nya Svenska Läroverketiin, Lärkaniin. Suomen kieli tuotti tukholmalaispojalle alussa melkoisia vaikeuksia ja opettajan kerrotaan antaneen Johnnylle arvosanaksi ensimmäisestä suomenkielen kokeesta "miinus 14". Isän muutettua Egyptiin asui Johnny useissa eri perheissä ja vietti paljon aikaa Rastilan kartanossa Vuosaarella, missä hän hankki laajat käytännön tietonsa ja taitonsa maanviljelystä.

Johnny kirjoitti ylioppilaaksi 1948 ja aloitti lääketieteen opinnot Helsingin yliopistossa 1949, valmistui lääketieteen lisensiaatiksi 1956 ja väitteli tohtoriksi 1961 tutkimuksellaan syöttösoluista. Hän työskenteli tämän jälkeen Lontoossa Pear'in laboratoriossa, jota pidettiin tuon ajan histokemian Mekkana. Johnnysta tuli patologian erikoislääkäri 1962 ja patologian dosentti 1964. Hän toimi Helsingin yliopistossa virkaatekevänä anatomian professorina 1964 ja patologian professorina 1979. Vuonna 1965 hänestä tuli Auroran sairaalan patologian ylilääkäri, jossa virassa hän toimi eläkkeelle jäämiseensä saakka 1990. Samana vuonna hänelle myönnettiin professorin arvonimi.

Johnny oli antaumuksellinen ja innostava opettaja. Hän oli erittäin taitava ja huomiokykyinen ruumiinavauksen tekijä ja hän piti huolta siitä,

että sairaalan obduktiodemonstraatioissa oli läsnä aina koko lääkärikunta, ylilääkäri mukaan lukien. Tästä syystä tilaisuudet johtivatkin useinmiten perinpohjaisiin kliinispatologisiin keskusteluihin. Johnny oli myös keksijä, "pellepeloton". Hän suunnitteli tutkimusinstrumentteja ja muita apuvälineitä. Johnnyn histologisten tekniikoiden hallinta oli myös omaa luokkaansa. Tästä syystä hänet kutsuttiinkin usein luennoimaan erilaisista värjäysmenetelmistä ja niiden kemiallisista perusteista. Morfologisen diagnostiikan alalla Johnny oli myös poikkeuksellinen. Hän tyytyi vain harvoin kuvailemaan pelkkää histologiaa ilman käsitystä kausaliiteeteista ja patofysiologisista mekanismeista. Joskus hänen akateemisen analyttiset PAD-lausuntonsa lähdeviitteineen ärsyttivät suuresti stressaantuneita kirurgeja, jotka halusivat vain nopeasti tietää, voidaanko leikata vai ei.

Johnny painotti kaikissa tilanteissa tapauskohtaisen tarkastelun tärkeyttä, *in casu*. Hän kyseenalaisti lääketieteen hoitosuositukset, joiden hän katsoi johtavan keittokirjamentaliiteettiin ja stereotyyppiseen toimintaan opittujen mallien mukaan. Johnny pakotti myös ympäristönsä ajattelemaan. Hänellä ei ollut ymmärrystä älylliselle laiskuudelle ja helppoille ja epä-määräisille selityksille. Hän asettui kritisoimaan jopa WHO:n sairausluokittelua, eikä hyväksynyt sellaisia vakiintuneita dogmeja sairauksien patofysiologiasta, jotka selvästi olivat ristiriidassa histologisten löydösten kanssa.

Yksityishenkilönä Johnny oli henkevä ja empaattinen. Hän jäi varhaiseläkkeelle 1990. Eläkkeelle siirryttyään hän rakensi Sibbvikin tilan Kemiön saaren Västanfjärdiin. Siellä hän harjoitti metsänhoitoa ja istutti muun muassa 1300 tammen tainta, jotka hän oli tammenterhoista itse kasvattanut. Metsänhoito ja tilan muut työt eivät kuitenkaan vieneet häneltä intoa tieteeseen, vaan hän alkoi yhä enemmän tutkia lääketieteen filosofiaa. Hänen lempikirjailijoitaan olivat William Harvey, Karl Popper, Isaac Newton ja Eino Kaila. Hän oli Suomen Lääketieteen Filosofian seuran ja Suomen Fysiologiyhdistyksen jäsen. Hän omisti myös paljon aikaa verenkierron fysiologian ja nimenomaan virtausopin, tutkimiseen. Johnnya usein ihmetytti, miksi nuorempi lääkäripolvi ei aina ymmärtänyt hänen hemodynaamiikkaa koskevia kirjoituksiaan. Hän arveli

osasyiksi nykyisten lääkäreiden puutteellisia fysiologian perustietoja, ja oli huolissaan fysiologian opetuksen tasosta.

Johan Ahlqvistin mukana on poistunut ajastamme rikkumaton, monitaitoinen ja asialleen omistautunut patologi, innostava opettaja ja oppinut. Hän uskalsi kulkea omaa tietään ja viedä jääräpäisyyteen asti eteenpäin niitä asioita, joihin uskoi.

***

LÄÄKETIETEELLISEN FYSIOLOGIAN OPETUS
EUROOPASSA –
osaamistavoitteet nyt tarkasteltavina
kansallisilla yhdistyksillä

Viime marraskuussa Ljubljanassa FEPS:n johtokunta hyväksyi professori Luc Snoeckx'n johtaman opetustyöryhmän ehdotuksen lääketieteellisen fysiologian osaamistavoitteiksi. Keskustelun herättämiseksi johtokunta päätti toimittaa työn tulokset myös kaikkien kansallisten jäsenjärjestöjen tarkasteltavaksi. Suomen Fysiologiyhdistyksen jäsenet voivat tutustua osaamistavoitteisiin verkkosivuillamme osoitteessa <http://www.terveysportti.fi/pls/sfy>. Palautetta niistä voi lähettää sähköpostitse sihteerille osoitteeseen liisa.m.peltonen@helsinki.fi. Palaute kootaan yhteen ja julkaistaan myöhemmin jäsentiedotteessa.

FEPS:n pääsihteerin Ger van der Vusse kuvailee osaamistavoitteita ja niiden tehtävää näin:

"The End-terms have been formulated by the Task Force Group on Physiology Education of the Federation of European Physiological Societies.

The End-terms are meant to serve as an underlying blue print of the development and maintenance of physiology teaching in medical curricula. The overview may be of great help in times of disappearing physiology as distinct discipline in many European medical faculties. It is of note that the End-terms are based on the minimal required knowledge and understanding of (patho)physiology at the end of the medical curriculum of a great number of European medical schools and faculties."

Suomessa opetetaan lääketieteellistä fysiologiaa viidessä yliopistossa ja sovelletusti muille terveydenhuollon ammattilaisille lukuisissa ammattikorkeakouluissa ympäri maata. Kansalliset ja kansainväliset maisteriohjelmat ovat liittäneet fysiologian opetuksen opintosuunnitelmiinsa ja liikunta- ja ravitsemustieteilijät rakentavat hyvinvointia ja terveyttä perustanaan vankka kokonaiskäsitelmä ihmisen elinjärjestelmien toiminnasta. Niinpä fysiologiyhdistyksen hallitus toivookin, että fysiologian opetusta järjestävät tahot hyödyntäisivät "*End-Terms Medical Physiology*" osaamistavoitteita oman yksikkönsä opetuksen sisältöjä ja tavoitteita suunniteltaessa ja jakaisivat kokemustaan niiden soveltamisesta.

Liisa Peltonen
Helsingin yliopisto
SuFy:n sihteeri
FEPS:n opetustyöryhmän jäsen 2007-2009

TYÖPAIKKA TARJOLLA KANSAINVÄLISESSÄ
TIEDEJÄRJESTÖSSÄ

Tieteellisten seurain valtuuskunnan Tiedeakatemiajaostossa on parhaillaan haettavana määräaikainen komennuspaikka ICSU:n (International Council for Science) sihteeristöön Pariisiin. Paikkaan valittava henkilö on komennuksen aikana työsuhteessa Tieteellisten seurain valtuuskuntaan. Komennuksen kesto on 4-5kk (tai sopimuksen mukaan), ja komennus ajoittuu huhti-syyskuulle 2010. Komennukselle palkattava henkilö voi lähteä Pariisiin mahdollisimman pian hakuajan päätyttyä omien mahdollisuuksiensa mukaan, mutta viimeistään toukokuun alussa. Haku aika päättyy 22.3.2010 klo 16.

Komennukselle palkattavan henkilön tehtävänä on "Assistant Science Officer". Tehtävään palkattavalta edellytetään ylempää korkeakoulututkintoa tai tohtorin tutkintoa, mieluiten luonnontieteelliseltä tai yhteiskuntatieteelliseltä tieteenalalta. Palkattavan henkilön tehtäviin kuuluu ICSU:n sihteeristössä Earth System Visioning –projektiin osallistuminen (osallistuminen globaali-

muutoksen tutkimusalan tutkimusprioriteettien ennakoitavuuteen ja alan tulevaisuuden tutkimusstrategioiden kehittämiseen; tieteellisten komiteoiden kokouksien valmistelu ja seuraaminen; muut tieteelliset ja hallinnolliset tehtävät.

Tehtävän menestyksellinen suorittaminen edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa tai tohtorin tutkintoa, mieluiten luonnontieteelliseltä tai yhteiskuntatieteelliseltä tieteenalalta; kokemusta projektityöskentelystä ja hallinnosta; tehokkuutta ja kykyä selviytyä ajoittain haasteellisista aikatauluista; ATK-taitoja (tiedonhaku, tietokantojen hallinta); yhteistyökykyä sekä valmiutta työskennellä tiimissä; erittäin vahvaa englanninkielen taitoa ja kykyä kirjoittaa tieteellisiä tekstejä englanniksi. Ranskan kielen hallinta ja muut kielet katsotaan eduksi. Eduksi katsotaan myös kokemus kansainvälisistä tieteellisistä organisaatioista ja/tai kansalliskomiteatoiminnasta (=esim. toiminnasta Suomen Fysiologiyhdistyksessä).

Tehtäväkohtainen palkka on 3.000–3.400 euroa /kk paikkaan valittavan henkilön kokemustason mukaan. Asumiskustannuksia ei korvata erikseen, mutta ICSU:n sihteeristö sekä Tiedeakatemiajaosto auttavat asunnon hankkimisessa Pariisista. Vapaamuotoiset hakemukset ansioluetteloihin lähetetään 22.3.2010 klo 16 mennessä osoitteella: Tiedeakatemiajaosto, Tieteellisten seurain valtuuskunta, Mariankatu 5 A, 00170 Helsinki. Mahdollisiin kysymyksiin vastaavat Tiedeakatemiajaoston puheenjohtaja, Professori Olavi Nevanlinna 09-470 23034 ja Tiedeakatemiajaoston sihteeri, vt. kansainvälisten asioiden päällikkö Katri Mäkinen: 09-228 69 226.

***

KOKOUKSIA 2010-2011

2010 ScanGerman Meeting
Copenhagen, Denmark
March 27-30th
www.scandphys.org

12th International Symposium on Vascular
Neuroeffector Mechanisms
Odense, Denmark
July 24-26th
www.vnm2010.org

The Main Meeting of The Physiological
Society
Manchester, UK
June 30 - 2 July
www.physiology2010.org

16th World Congress on Basic and Clinical
Pharmacology
Copenhagen, Denmark
July 16th
www.worldpharma2010.org

VUODEN 2011 KOKOUKSIA:

<http://conf.ncku.edu.tw/faops>

Lisää kokouksia SPS:n, FEPS:n ja IUPS:n verkkosivulla.

KANSAINVÄLISET ASIAT

SPS (Skandinavian Fysiologiyhdistys): uusien tiedotte luettavissa osoitteessa www.scandphys.org

FEPS (Federation of European Physiological Societies): tiedote ja Acta Physiologica luettavissa osoitteessa www.feps.org

IUPS tiedote luettavissa osoitteessa www.iups.org

KOTISIVUT

<http://www.terveysportti.fi/pls/sfy>
Yhdistyksen kotisivut löytyvät Duodecim-seuran ylläpitämässä portaalissa. Muun muassa apurahahakemuslomake löytyy jäsensivuilta. Pääsivuilla ja yleistä informaatiota sisältäville sivuille pääsee vapaasti, mutta osa sivuista avautuu vain jäsenille. Kaikille jäsenille yhteinen käyttäjätunnus on "sfy_jasen" ja salasana "jasen".

APURAHAT

Kotimaiset ja ulkomaiset apurahat nähtävissä Turun yliopiston tarjoamana osoitteessa http://www.utu.fi/hallinto/tutkimuspalvelut/tura_tiedotus.htm

SuFy:n oma apuraha

Suomen Fysiologiyhdistyksen apuraha tukee jäsentensä tutkimustulosten kansainvälistä julkistamista, koti- ja ulkomaalaisia yhteistyöhankkeita, opintomatkoja ja kursseihin osallistumista. Apurahan saamisen ehtona on, että hankkeet edistävät tutkijan fysiologista tietoa ja sitä kautta kehittävät alan osaamista Suomessa.

Perustellut apurahahakemukset käyttäen yhdistyksen omaa lomakepohjaa tulee toimittaa sihteerille vähintään kuukautta ennen suunniteltua matkaa tai kurssin alkamista. Allekirjoitetussa apurahahakemuksessa tulee olla seuraavat tiedot: 1) haetun apurahan suuruus, 2) rahoitussuunnitelma, josta käy ilmi apurahan suunniteltu käyttö ja muut rahoituslähteet, 3) kopio suullisen esityksen tai posteriesityksen hyväksynnästä sekä 4) esityksen abstrakti. Kongressiapurahoja myönnetään pääsääntöisesti hakijan omien tutkimustulosten esittämisestä aiheutuvien matkakulujen kattamiseen, ei kuitenkaan päivärahoihin. Jos hakija on anonut apurahaa yhdistykseltä aikaisemmin, tulee edellisestä myönnöstä olla kulunut vähintään kaksi vuotta. Yhdistyksen antamasta tuesta tulee mainita esityksessä, tieteellisessä julkaisussa ja muissa vastaavissa yhteyksissä.

Apuraha maksetaan sen jälkeen kun yhdistys on vastaanottanut matkakertomuksen, selvityksen apurahan käytöstä ja alkuperäiset kuitit.

Hallitus suosittelee hakemaan matka-apurahoja Scandinavian Fysiologiyhdistyksen (SPS) kokouksiin ensisijaisesti suoraan SPS:ltä. Edellytyksenä apurahan myönnölle on liittyminen jäseneksi, joka hoituu vaivattomasti apurahan anomisen yhteydessä yhdistyksen verkkosivuilla www.scandphys.org.

Suomen Fysiologiyhdistyksen hallitus 2010

Puheenjohtaja

Synnöve Carlson, professori, LKT
Tampereen yliopisto, Fysiologian laitos
(*virka-vapaalla*)
/Aivotutkimusyksikkö, Kylmälaboratorio,
Teknillinen korkeakoulu, Espoo
/Helsingin yliopisto, Biolääketieteen laitos/Fysiologia
syncarls@cc.helsinki.fi

Varapuheenjohtaja

Heikki Kainulainen, professori, FT

Jyväskylän yliopisto
Liikuntabiologian laitos

heikki.kainulainen@sport.jyu.fi

Sihteeri (erovuorossa)

Liisa M. Peltonen, dosentti, FT
Biomedicum Helsinki,
Biolääketieteen laitos/Fysiologia
liisa.m.peltonen@helsinki.fi

Taloudenhoitaja (erovuorossa)

Olli Vakkuri, dosentti, FT
Oulun yliopisto, Fysiologian laitos
olli.vakkuri@oulu.fi

Jäsenet

Pirjo Pakarinen, dosentti, FT

Turun yliopisto, Biolääketieteen laitos
pirjo.pakarinen@utu.fi

Olli-Pekka Penttinen, yliopistonlehtori, FT
(*erovuorossa*)
Helsingin yliopisto, Ympäristöekologian laitos
olli-pekka.penttinen@helsinki.fi

Ville Jäntti, vt professori, LKT
Tampereen yliopisto,
Lääketieteen laitos/Fysiologia
ville.jantti@uta.fi

Tuomas Westermarck, dosentti, LKT
(*erovuorossa*)
Rinnekoti-säätiö, Espoo
tuomas.westermarck@elisanet.fi

WSOY:n kustantamasta oppikirjasta "Anatomia - Fysiologia. Rakenteesta toimintaan" on tulossa uusi painos.

Palautetta kirjasta tai sen käytöstä opetuksessa voi antaa osoitteeseen Juhani Leppäluoto, fysiologian laitos PL 5000, 90014 Oulun yliopisto tai sähköpostilla juhani.leppaluoto@oulu.fi

